

STATENS JÄRNVÄGARS FÖRFATTNINGSSAMLING

Utkom från trycket
den 30 april 1947

Särtryck nr 10

Mtbr

ALLMÄNNA FÖRSVARSBESTÄMMELSER

(Afsb)

Gällande fr. o. m. den 1 juni 1947

Stockholm

K. L. BECKMANS BOKTRYCKERI
1947

Förteckning över ändringstryck.

Ändringstryck skall efter verkställd komplettering
av särtrycket registreras här nedan.

Ä n d r i n g s t r y c k					
nr	infört		nr	infört	
	den	av		den	av
1			22		
2			23		
3			24		
4			25		
5			26		
6			27		
7			28		
8			29		
9			30		
10			31		
11			32		
12			33		
13			34		
14			35		
15			36		
16			37		
17			38		
18			39		
19			40		
20			41		
21			42		

INNEHÅLLSFORTECKNING.

Utdelningsplan.

Inledning.	Artikel nr
Försvarets indelning m. m.	1—3
Försvarets beredskap och mobilisering; bered- skapslarm; krig och fred.....	4—6
Järnvägarnas uppgifter och organisation för försvaret	7—8
Militärtransporter	9—10
Civilförsvar	11
Driftvärn	12
Uppskovsförhållanden m. m.	13—20
Tystnadsplikt	21
Övervakningsplikt	22—26
Civiltrafikens reglering	27
Säkerhetstjänsten	28
Telefontjänsten m. m.	29—32
Järnvägspersonalen i krig	33

Bilagor.

- Bilaga 1. Bestämmelser angående gränsövervakning vid krig eller krigsfara.
- Bilaga 2. Några allmänna anvisningar för järnvägspersonalen i krig.

Utdelningsplan.

Detta särtryck tilldelas all järnvägspersonal.

Inledning.

Bestämmelserna i detta särtryck äro meddelade i anslutning till Kungl. Maj:ts instruktion för järnvägsstyrelsen med underlydande linjebefäl.

Bestämmelserna gälla för såväl statens som enskilda, för allmän trafik upplåtta järnvägar.

Särtrycket innehåller vad järnvägspersonalen i allmänhet anses behöva veta om järnvägarnas förhållande till försvaret särskilt under krigsförhållanden. Detaljföreskrifter i vissa ämnen och för vissa personalgrupper meddelas i särskilda författningar m. m., vilka i regel äro omnämnda i detta särtryck.¹

I fred gällande tjänsteföreskrifter gälla även under krigsförhållanden, i den mån de icke ändras eller upphävas genom andra föreskrifter.

Försvarets indelning m. m.

1. Rikets försvar är huvudsakligen organiserat *Indelning.* i *krigsmakten* med tillhörande förvaltningsorgan m. m. och frivilliga försvarsorganisationer samt *civilförsvaret*.

2: 1. Krigsmakten omfattar landets militära *Krigsmakten.* maktmedel, vilkas främsta uppgift är att bevara freden; skulle denna dock brytas, har krigsmakten att värna landets frihet.

Den militära ledningen av och uppsikten över krigsmakten utövas under Kungl. Maj:t av *överbefälhavaren* (ÖB), vilken biträdes av högkvarteret med bland annat försvarsstaben.

2. Krigsmakten utgöres av de tre försvarsgrenarna *armén* med hemvärnet, *marinen* (flottan,

¹ Förekommande hänvisningar till Civilförsvarsbestämmelser skola i avvaktan på dessas meddelande i särtrycksform avse Allmänna skyddstjänstbestämmelser, del I (ASkb I) och del II (ASkb II).

kustartilleriet och sjövärnsskåren) samt *flygvapnet*, vardera med sin chef jämte stabsorgan.

Hemvärnet under sin chef omfattar dels *allmänt hemvärn*, dels *driftvärn* vid vissa verk m. m., vilkas verksamhet är av omfattande natur, t. ex. kommunikationsverken.

3. För krigsförhållanden organiseras för krigsmaktens behov bland annat *krigsindustrien* samt viss *byggnads- och reparationsberedskap*.

4. I lantmilitärt hänseende indelas riket i *militärområden* under militärbefälhavare och dessa områden i *försvarsområden* under försvarsområdesbefälhavare (dylika områden kunna även vara marina). För den allmänna hemvärnsorganisationen indelas försvarsområdena i *hemvärns-kretsar* och *hemvärnsområden* under sina resp. befälhavare.

I sjömilitärt hänseende indelas territorialvattnet vid rikets kuster i *marindistrikt* under marindistriktschefer.

I flygmilitärt hänseende indelas riket i *flygbasområden* under flygbasområdeschefer.

5. För de värnpliktigas inskrivning och redovisning indelas riket i *inskrivningsområden* under inskrivningschefer.

6. För den militära verksamheten under krigsförhållanden avdelas *kårområden* under armékårchefer.

7. *Krigsmaktens personal* består av militär personal, civilmilitär personal, kvinnlig krigstjänstpersonal, hemvärnspersonal och civil personal.

Efter sättet för anställning kan militär och civilmilitär personal vara fast anställd, värnpliktig eller krigsfrivillig.

Civilförsvaret.

3. Civilförsvaret har huvudsakligen till uppgift att utöva sådan verksamhet för rikets försvar, som icke påvilar krigsmakten.

Den centrala ledningen av civilförsvaret utövas under Kungl. Maj:t av *civilförsvarsstyrelsen*.

Civildförsvaret utgöres av *allmänt civilförsvaret* och *särskilt civilförsvaret*. Det sistnämnda benämnes hemskydd, om det är avsett för byggnad, som väsentligen användes för bostadsändamål, eljest verkskydd. För olika slag av civilförsvarets verksamhet finnas särskilda tjänstegrenar.

Närmare uppgifter om civilförsvarets organisation m. m. finnas i Civilförsvarsbestämmelser.

Försvarets beredskap och mobilisering; beredskapslarm; krig och fred.

4: 1. För försvarets verksamhet under krigsförhållanden ha införts vissa begrepp avseende att till tiden bestämma och samordna de åtgärder, som i ett visst skede skola vidtagas.

Försvarets beredskap och mobilisering.

2. I fred finnes en viss (normal) beredskap, vilken vid krigsfara måste väsentligt ökas. Detta sker genom att Kungl. Maj:t anbefaller *förstärkt försvarsberedskap* eller *mobilisering*. Härvid sker organisering för krigsverksamhet av krigsmakten och civila myndigheter enligt av Kungl. Maj:t utfärdade bestämmelser. Beträffande hemvärnet sker organiseringen genom intagande av hemvärnsberedskap, beträffande civilförsvaret genom intagande av civilförsvarsberedskap. Av beredskap finnas olika grader.

5. Vid överhängande krigsfara eller vid »blixtnanfall» kan högsta beredskap och mobiliseringsåtgärder anbefallas genom signalen *beredskapslarm*. Denna signal utgöres, där flyganfall icke omedelbart är att vänta, av signalen flyglarm (dock ej på telefon) åtföljd efter 30 sekunder av signalen faran över, samt, där flyganfall omedelbart är att vänta, av två flyglarm med 30 sekunders mellanrum.

Beredskapslarm.

Uttrycken
»krig» och
»fred».

6. Uttrycket »*krig*» (»*krigsförhållanden*») användes i detta särtryck som sammanfattande uttryck för förstärkt försvarsberedskap, mobilisering och krig. Med »*fred*» avses normala fredsförhållanden. I vissa författningar användes uttrycket »*krig* eller *krigsfara*» för att beteckna motsatsen till fredsförhållanden.

Järnvägarnas uppgifter och organisation för försvaret.

Uppgifter. 7: 1. Järnvägarnas medverkan i försvaret består huvudsakligen i att tillgodose dess transportbehov, i krig framför allt *militärtransporter*.

I krig tillkomma även andra transporter för försvarets behov, såsom för *civilförsvaret* (utrymningstransporter m. m.), *krigsindustrien* samt byggnads- och reparationsberedskapen.

Av det totala försvaret betingade transporter för *folkförsörjningen* ingå även i järnvägarnas försvarsuppgift men beröras icke närmare i detta sammanhang.

2. Transporterna i krig — särskilt *militärtransporterna* — ställa de yttersta krav på järnvägarnas transportförmåga. För att öka denna vidtagas i såväl fred som krig vissa åtgärder, vilka avse att säkerställa tillgången på personal och materiel, att skydda personal, materiel och transporter mot skadegörelse (flyganfall, sabotage m. m.) samt att i övrigt reglera järnvägstjänsten i krig. Nämda åtgärder hänföras i stort sett till järnvägarnas *civilförsvar* och *driftvärn*, personalens *uppskova-förhållanden m. m.* samt dess *tystnads- och övervakningsplikt*, *civiltrafikens reglering*, *säkerhetstjänsten* och *tefontjänsten m. m.* Några allmänna anvisningar — »*Järnvägspersonalen i krig*» — anslutas härtill.

Organisa-tion.

8: 1. I förhållande till försvaret är järnvägsstyrelsen genom militärbyrån den centrala myn-

digheten. Militärbyrån är sammansatt av officerare i järnvägstjänst (chefen, förste och andre militärassistenterna) samt civil personal.

I krig ingår även avdelningschefen vid försvarstabens kommunikationsavdelning såsom ledamot av järnvägsstyrelsen.

2. Under järnvägsstyrelsen ledes järnvägarnas försvarsverksamhet av linjemyndigheterna med biträde av vissa officerare i järnvägstjänst (militärassistenter).

3. Järnvägarnas driftvärn och civilförsvar organiseras på sätt som framgår av art. 12 resp. Civilförsvarsbestämmelser.

Militärtransporter.

9: 1. Grundläggande författningar för militärtransporter i såväl fred som krig äro Militärt järnvägsreglemente (särtryck nr 114 och 114 a) samt Militärtaxa (särtryck nr 88) jämte anslutande expeditionsföreskrifter (i särtryck nr 223 a, 228 a och 319). Därtill komma bestämmelser att med hänsyn till militära ändamål iakttagas vid ny-, om- och tillbyggnader vid järnvägarna (i särtryck nr 219 m. m.).

Allmänna grunder.

2. Militärtransporterna utgöras av mindre och större tjänsteresor, värnpliktsresor, förbandstransporter, tjänstledighetsresor och militärgodstransporter.

3. För transporternas utförande användes utom vanlig transportmateriel särskild utrustningsmateriel samt materiel för i- och urlastning m. m. Sålunda utrustas vid behov slutna godsvagnar för personaltransport (CG- och CGr-vagnar) samt för hästtransport (HG- och HGr-vagnar). För transport av sjuka och skadade utrustas sjukhuståg och sjuktåg (enligt närmare bestämmelser i särtryck nr 311).

För förvaring av nämnda materiel finnas mobiliseringsförråd, där även visst utrustnings- och

avrustningsarbete utföres, allt enligt särskild instruktion (särtryck nr 258).

4. Transporterna verkställas efter militär planläggning och till järnvägen avlämnad beställning (i vissa fall även förutanmälan och transportbesked). I beställning (förutanmälan) lämnas i förekommande fall uppgift om behövliga särskilda anordningar beträffande den rullande materielen, lastbryggor, kajer, spår, belysning, utspisningslokaler m. m.

Transporterna utföras vid behov med särskilt avtalade militärtåg (för personal- och förbands-transporter vid behov benämnda »trupptåg», för godstransporter »militärgodståg»).

Vid större transporter indelas truppen eller godset i transportenheter, försedda med transportnummer och under befäl av transportchef.

Transport ordnas och ordergives allt efter sin omfattning av stationsföreståndare, trafikinspektör (trafikföreståndare) eller järnvägsstyrelsens militärbyrå.

5. För att medverka till större transporters planmässiga utförande beordras stationsofficerare till i- och urlastnings- samt måltidsstationer. Även särskild personal för ordningens upprätthållande kan beordras i vissa fall.

6. Vid transporterna få stationsofficerare och annan för den militära transportledningen beordrad personal (se art. 10:4) i vissa fall använda järnvägsposten samt järnvägs telefon (högtalare), telegraf och radio.

*Krigs-
bestäm-
melser.*

10: 1. I krig äga militärtransporterna företrädesrätt framför annan trafik (jfr art. 27).

För att utmärka företräde för vagn lastad med militärgods skall tryckbokstaven M med rödkrita eller röd stämpelfärg vara angiven på vagnskorten.

2. Större transporter verkställas i regel enligt planläggning i fred genom försvarsstaben och järnvägsstyrelsen.

Den järnvägstekniska planläggningen omfattar bland annat militärtidtabeller, avsedda att i krig ersätta fredstidtabellerna, samt därtill hörande anslagstidtabeller (i bokform) och övergångsplaner, vagnplaner, planer för banarbeten och personaldispositioner m. m. Angående säkerhetstjänsten, se art. 28.

3. För att tillgodose vagnbehovet för militärtransporter gäller särskilt förfarande vid rapportering och fördelning av vagnar (enligt närmare bestämmelser i särtryck nr 79 a och 231 a).

4. För transporttjänstens reglering samt för omläggning av de i fred vanliga trafikvägarna inrättas vid behov särskilda tjänsteställen med samma befogenhet som järnvägsstyrelsen eller linjebefälet (motsvarande vid enskilda järnvägar).

För att närmare ordna de militära underhålls-transporterna inrättas överföringsstationer och samlingsstationer samt utses för resp. fördelningar etc. avsedda förmedlingsstationer.

För att biträda vid den militära ledningen av transporterna beordras militär personal omfattande — utom stationsofficerare — järnvägstransportledare med järnvägstransportledningsstab (i denna ingå bland annat sektionsgruppchefer med sektionsgrupper), överföringsledare (till överföringsstation) och samlingsledare (till samlingsstation).

5. För järnvägarnas och transporternas skyddande finnes — utom det egna civilförsvaret och driftvärnet — militärt luftvärn grupperat på vissa stationer och andra anläggningar samt i trupptåg. Vid behov anordnas på trupptågen signalförbindelse mellan militärpersonalen, tågbefälhavaren och lokföraren.

6. Järnvägspersonal, som för tillgodoseende av de militära transportkraven beordras till tjänstgöring på annan ort än den ordinarie tjänstgöringsorten och för vilken utspisningen icke lämpligen kan ordnas på annat sätt, kan tillhandahållas krigsportion från militärt förband (förpläg-

nadsanstalt). Framställning härom göres genom trafikinspektör (trafikföreståndare), som även meddelar närmare uppgifter.

7. För att bevara den militära sekretessen användes ett särskilt expeditionssätt för militära personal- och godstransporter (enligt närmare bestämmelser i särtryck nr 114 och vederbörliga expeditionsföreskrifter). Angående tystnadsplikt, se art. 21.

Civilförsvar.

Grunder. 11. Civilförsvaret vid järnvägarna — det s. k. järnvägsverkskyddet — omfattar tjänstegrenarna luftskydd, markskydd, reparationsberedskap, utrymning, undanförsel, spärrning och förstöring. Närmare föreskrifter och anvisningar härom finnas i Civilförsvarsbestämmelser eller däri omnämnda andra författningar.

Driftvärn.

Uppgift och organisation m. m. 12: 1. Järnvägarnas driftvärn, vilket grundas på Kungl. Maj:ts föreskrifter, har till uppgift att i krig så långt möjligt är med vapen skydda järnvägarna, deras drift och personal. Det träder i krigsfunktion, när Kungl. Maj:t förordnat om hemvärnsberedskap eller vid beredskapslarm.

Järnvägarnas driftvärn organiseras bland järnvägspersonalen på frivillighetens väg och fullgör sin uppgift i krig enligt järnvägsmyndigheternas bestämmande. I militära frågor (utrustning, utbildning) lyder driftvärnet under hemvärnschefen och försvarsområdesbefälhavarna.

Efterföljande bestämmelser gälla närmast driftvärnet vid statens järnvägar (SJ driftvärn) men kunna i tillämpliga delar gälla även för de enskilda järnvägarna, i den mån vederbörande järnvägsförvaltningar så meddela.

2. SJ driftvärn sorterar närmast under en *driftvärnschef* vid järnvägsstyrelsen. Varje SJ distrikt utgör ett *driftvärnsdistrikt* med befälhavare. Driftvärnsdistrikt uppdelas i *driftvärnssektioner* med befälhavare. Driftvärnssektion sammanfaller med bansektion men omfattar personal även från övriga sektioner. Inom driftvärnssektion organiseras *driftvärnsförband*. Vid vissa huvudverksstäder och förråd organiseras »*självständiga driftvärnsförband*» ingående i resp. driftvärnsdistrikt.

3. Driftvärnsförband kan på en ort utgöras av ett eller flera *driftvärnskompanier* (-*plutoner*, -*grupper*), på en annan enbart av driftvärnspluton eller -grupp. En driftvärnsgrupp omfattar omkring 10 driftvärnsmän. 2—6 grupper sammanförs till pluton, 2—6 plutoner — huvudsakligen i administrativt hänseende — till kompani.

På orter där anslutning till driftvärnet ej medger organiserandet av driftvärnsgrupp kunna driftvärnsmännen i stället inordnas i driftvärnsförband vid närbelägen ort, så även personal bosatt längs linjen (t. ex. banvakter samt ban- och byggnadsarbetare).

4. Driftvärnsman är alltjämt arbetstagare vid verket men under sin driftvärnstjänstgöring tillika en beväpnad krigsman i uniform. Driftvärnsman kan ej samtidigt tillhöra allmänt hemvärn (jfr även art. 16).

5. Till SJ driftvärnsman kan antagas envar manlig arbetstagare vid SJ under förutsättning att han icke är krigstjänstgöringsskyldig eller — om han så är — att han har erhållit uppskov med inställelse till militär tjänstgöring (jfr art. 13).¹ Som allmänna villkor gäller därjämte att han fyllt 16 år (för omyndig erfordras dock målsmans medgivande), är välfrejdad och känd för laglydnad och medborgarsinne samt besitter nöjaktiga fysiska förutsättningar.

¹ Krigstjänstgöringsskyldig personal utan uppskov kan dock antagas till »extra driftvärnsman».

Skriftlig ansökan att bli antagen till driftvärnsman ingives till vederbörligt järnvägsbefäl på sätt särskilt föreskrives. Med antagen driftvärnsman upprättas kontrakt.

6. Viss beklädnad (uniform m/39, överdragsuniform, mössor, stål hjälm, kappa, skodon m. m.) och vapen tillhandahållas av militära myndigheter. SJ driftvärnspersonal bär på övre högra delen av bröstet SJ frivilligtecken, en blå bricka med SJ bevingade krönta hjul i gult.

7. Sin personliga färdighet i skjutning och sin allmänna fältduglighet förvärvar, vidmakthåller och förkovrar driftvärnsmannen genom egna frivilliga insatser, t. ex. i frivilliga skyttets eller idrottens organisationer.

I fred är driftvärnsman skyldig att i utbildningssyfte årligen fullgöra lägst 20 högst 50 timmars tjänstgöring beroende på hans föregående utbildning. Utöver fastställd tid kan driftvärnsman efter eget åtagande beordras till ytterligare driftvärnsutbildning.

I krig eller eljest, då Kungl. Maj:t förordnat om hemvärnsberedskap, är driftvärnsman skyldig att fullgöra den driftvärnstjänstgöring, som erfordras med hänsyn till pågående eller befarad fientlig verksamhet.

8. Driftvärnsman bibehåller under driftvärnstjänstgöring (även sådan i utbildningssyfte) principiellt den avlöning och pensionsrätt samt de övriga förmåner, som tillkomma honom såsom arbetstagare vid SJ. Detta gäller dock beträffande ledighet för genomgående av särskild driftvärnskurs för högst 14 dagar per kalenderår. Resor för driftvärnstjänstgöring utföras på tjänstebiljett. Närmare föreskrifter om driftvärnsmans ekonomiska förmåner meddelas i vederbörliga avlönings- och personalbestämmelser samt i hans kontrakt.

Uppskovsförhållanden m. m.

Uppskov
och hem-
förlovnng.

13: 1. Enligt uppskovskungörelsen och på grund därav utfärdade järnvägsbestämmelser (särtryck

nr 178) erhåller krigstjänstgöringsskyldig järnvägspersonal vid mobilisering eller förstärkt försvarsberedskap i stor utsträckning *uppskov* med inställelse till militär tjänstgöring. Uppskovet gäller antingen tills vidare eller 30 dagar (med möjlighet till förlängning).

Angående beviljat eller upphävt uppskov under rättas vederbörande personal redan i fred. Vid mobilisering etc. erhåller värnpliktig personal med uppskov s. k. uppskofsbevis. Detta skall väl förvaras och på anfordran återställas till järnvägsbefälet.

2. Därest personal, som beviljats uppskov, vid mobilisering eller förstärkt försvarsberedskap är inryckt till militär tjänstgöring (t. ex. repetitionsövning), skall inskrivningschef efter anmälan från järnvägsmyndighet vidtaga åtgärder för dess *hemförloving*. Hemförlovad personal skall omedelbart efter hemkomsten anmäla sig i järnvägstjänst.

3. OrdnanDET av personalens uppskovsförhållanden sker genom årliga revisioner samt vissa åtgärder vid mobilisering etc. För handläggningen av uppskovsärenden är det av största vikt, att berörd personal håller sitt järnvägsbefäl nogga under rättat om sina militära tjänstgöringsförhållanden. Befattningshavare skall sålunda bland annat, om han erhållit inkallelseorder till militär tjänstgöring, omedelbart anmäla detta till närmaste förman (jfr särtryck nr 140). Har han trots beviljat uppskov inkallats till krigstjänstgöring, bör han dessutom avvakta närmare besked från järnvägsbefälet, innan han rycker in. Övergång från värnpliktstjänstgöring till annan militär tjänstgöring skall likaledes omedelbart anmälas till befälet.

4. Allmänna upplysningar om värnpliktsförhållanden finnas bland annat i värnpliktigs inskrivningsbok.

14. Enligt kungörelsen om beredskapsregister och tillhörande järnvägsbestämmelser (i särtryck nr 178)¹ åligger det bland annat järnvägsmyndighet

Beredskapsregistrering.

¹ Blivande upplaga.

att till länsarbetsnämnderna lämna fortlöpande uppgifter rörande den *beredskapspersonal*, som myndigheten äger taga i anspråk. Järnvägarnas beredskapspersonal omfattar sådana icke värnpliktiga personer, som utan att stadigvarande vara anställda i järnvägarnas tjänst uttagits för dess civilförsvar eller avses som reservarbetskraft (t. ex. ban- och byggnadsarbetare, pensionärer som ställt sig till förfogande, kvinnlig beredskapspersonal e. d.).

Över sålunda anmäld personal föres s. k. *beredskapsregister*.

Genom beredskapsregistreringen vinnes bland annat kontroll över att viss person icke tagits i anspråk för flera beredskapsuppgifter än han anses kunna fullgöra.

*Tjänstgörings-
skyldighet
och tjänste-
plikt.*

15: 1. Vid mobilisering eller förstärkt försvarsberedskap är befattningshavare skyldig avbryta pågående semester eller tjänstledighet, som ej föranletts av sjukdom, och omedelbart *inställa sig till tjänstgöring* (jfr särtryck nr 140).

2. För att tillgodose behovet av arbetskraft under krigsförhållanden kan lagen om *tjänsteplikt* komma att tillämpas. Detta kan för en arbetstagare komma att innebära, att han ej får lämna sin anställning utan särskilt medgivande eller eljest nedlägga arbetet (tvångsförlängning). Det kan även komma att innebära tjänsteplikt för pensionstagare och ungdom eller tjänsteplikt för envar i åldern 16—70 år (allmän tjänsteplikt).

*Medlems-
skap i
vissa för-
svarsorga-
nisationer.*

16. På grund av egna försvarsuppgifter måste järnvägarna principiellt själva förfoga över sin personal, särskilt under krigsförhållanden. Däråt syfta ju även uppskovsåtgärder m. m. enligt art. 13. Ifrågasatt medlemskap i allmänt hemvärn, Svenska röda korset m. m. kan således endast undantagsvis förekomma. Där befattningshavares anslutning till någon dylik organisation över huvud taget är möjlig, får den dock ej ske utan

medgivande av vederbörligt järnvägsbefäl, som därvid har att pröva från fall till fall (se även art. 12 och Civilförsvarsbestämmelser).

Om sålunda befattningshavare exempelvis får sig tillsänd blankett för anmälan till truppregistreringsmyndighet om möjligen önskat medlemskap i allmänt hemvärn etc., bör han under beaktande av ovanstående hänskjuta saken till sitt befäl.

Nu nämnda frivilliga anmälan må icke förväxlas med mönstringsuppgift enligt art. 17.

17. Enligt kungörelsen om skyldighet att lämna mönstringsuppgift skola personer, som varit men ej längre äro värnpliktiga eller anställda vid krigsmakten, efter anmaning av statens arbetsmarknadskommission eller länsarbetsnämnd lämna mönstringsuppgift på överlämnad blankett. Denna uppgift avser sådana personliga förhållanden, som kunna vara av betydelse dels ur arbetsmarknads-synpunkt, dels för civilförsvaret, dels för de frivilliga försvarsorganisationerna.

Järnvägspersonal, som anmodats lämna mönstringsuppgift, anger i förekommande fall, att den uttagits till järnvägsverkskyddet resp. antagits vid järnvägens driftvärn eller tilldelats viss annan beredskapsuppgift vid järnvägen.¹

18—20. (Reservnr.)

Tystnadsplikt.

21: 1. Enligt föreskrifter i särtryck nr 114 och 140 är det förbjudet för envar, som är anställd eller tjänstgör vid järnvägarna, att för obehöriga yppa något som angår militärtransporter i krig. Järnvägspersonalen må ej heller med obehöriga samtala om sådana militära förhållanden i övrigt i krig, vilka under tjänstgöringen eller annorledes kommit till dess kännedom. Även andra trafikant-

¹ Så förfäres även, om liknande uppgift begäres av civilförsvarsmyndighet.

ters angelägenheter skola förtigas för obehöriga, såväl i krig som fred.

2. Enligt Civilförsvarsbestämmelser är det förbjudet för personalen att utöver vad som innehålles i för allmänheten anslagna ordningsföreskrifter och dylikt lämna allmänheten (även egna familjemedlemmar) upplysning eller förklaring om anledningen till eller ändamålet med för markskyddet m. m. vidtagna åtgärder. Vidare anbefalles tystlåtenhet över huvud taget med allt som rör anläggnings inre förhållanden och betydelse. Därjämte ålägges personalen att vid samtal och telegrafering (ordergivning) iakttaga nödig försiktighet, så att obehöriga icke komma i tillfälle att avlyssna samtal eller telegrafering eller avläsa telegram.

Gentemot entreprenörer och deras personal vid arbeten inom järnvägsanläggning skall återhållsamhet iakttagas i fråga om upplysningar utöver vad som är oundgängligen nödvändigt för deras verksamhet inom anläggningen.

3. För landets försörjning är det dessutom nödvändigt, att meddelanden icke spridas om förhållanden, som angå vårt näringsliv, särskilt om varuutbytet med utlandet och industriens förhållanden.

4. Största försiktighet skall även iakttagas beträffande av allmänheten önskade uppgifter om statens och enskilda järnvägars trafik, tekniska utrustning och sådant. Tidningsmän och dylika, som kunna ha legitima skäl att begära och erhålla upplysningar, böra hänvisas till sektionsbefälet (motsvarande) eller för sådan uppgift särskilt utsedd tjänsteman (t. ex. pressombud).

5. Publikationer, innehållande statistiska och tekniska uppgifter, ritningar över bangårds-, hamn- och broanläggningar och dylikt få i vissa fall icke utlämnas till eller delgivas allmänheten. Personer, som önska erhålla publikationer av nyssnämnda slag, skola därför hänvisas till järnvägsstyrelsens drifttjänstbyrå (enskild järnvägs förvaltning).

6. Tystlåtenhet och försiktighet enligt ovan är givetvis av särskild vikt under krigsförhållanden men måste i förebyggande syfte iakttagas även i fred.

Vikten av tystnad bör av personalen när så lämpar sig påpekas även för verket utomstående, som göra oförsiktiga uttalanden.

Övervakningsplikt.

22. Vad järnvägspersonalen särskilt har att iakttaga såsom försvarsuppgift gentemot spioneri och sabotage anges i Civilförsvarsbestämmelser.

*Vaksamhet
m. m. be-
räffande
spioneri
och
sabotage.*

23. Den allmänhet, som i egenskap av trafikanter eller ombud för dessa äger tillträde till järnvägens expeditioner, godsmagasin, lastnings- och lossningsplatser, växlingsbangårdar m. m., får därvid icke beredas tillfälle att förskaffa sig upplysningar om andra än egna transporter.

*Allmän
övervakning
över
trafikanter.*

Järnvägspersonalen är skyldig övervaka dels att obehöriga icke vistas inom dylika områden och dels att trafikanter eller deras ombud icke, exempelvis genom avläsning av adresskort eller dylikt, söka erhålla dem ovidkommande uppgifter, som i orätta händer kunna skada landets intressen. Särskilt är sådan övervakning av vikt vid stationer, som förmedla transporter av betydelse för landets försvar och näringsliv.

Angående utlänningars vistelse inom vissa områden m. m. gälla särskilt meddelade föreskrifter.

24: 1. Därest Kungl. Maj:t under krigsförhållanden förordnar, att gränsövervakningskungörelsen skall tillämpas, kunna de i bilaga 1 intagna bestämmelserna komma att lända till efterrättelse.

*Särskild
övervakning
över resande
och gods.*

2. För att förhindra att krigsunderrättelser (se bilaga 1) överbringas till obehöriga m. m. kan

Kungl. Maj:t under krigsförhållanden komma att förordna om tillämpning av kungörelsen om vissa inskränkningar vid krig eller krigsfara i rätten att begagna för allmän trafik avsedda transportmedel m. m. Härav betingade föreskrifter om järnvägspersonalens medverkan meddelas i så fall särskilt av järnvägsstyrelsen.

Anmälan till befäl och myndigheter.

25. I anslutning till övervakningsplikten skall järnvägspersonalen ofördröjligen anmäla ovanliga tilldragelser eller misstänkta förhållanden till vederbörligt högre befäl, i brådskande fall även direkt till polis eller militär.

26. (Reservnr.)

Civiltrafikens reglering.

Grunder.

27. På grund av militärtransporternas företrädesrätt i krig (art. 10) har järnvägsstyrelsen fastställt särskilda trafikföreskrifter, vilka träda i kraft vid mobilisering eller på särskild order från järnvägsstyrelsen. Föreskrifterna med tillhörande anslag för allmänheten och transportplaner över-sändas i fred till vederbörligt trafikbefäl för vidare utdelning under krigsförhållanden.

Föreskrifterna etc. innebära vissa inskränkningar i den civila person-, resgods- och godstrafiken för att kunna besörja militärtransporterna samt transporter för krigsindustrien och byggnads- och reparationsberedskapen. De avse därjämte att ordna transporter av livsförnödenheter, medicin, sjukvårdsmateriel och de transporter i övrigt, som kunna medgivas.

Säkerhetstjänsten.

Ändringar i säkerhetsbestämmelserna för krigsförhållanden.

28. För att i möjligaste mån tillgodose krigsförhållandenas krav på säkerhetstjänsten äro i säkerhetsbestämmelserna intagna vissa ändringar

att i angivna fall komma till tillämpning vid krig eller krigsfara.

Telefontjänsten m. m.

29. Under krigsförhållanden ordnas oavbruten *Passning.* telefon- (telegraf-) passning enligt därför särskilt meddelade bestämmelser.

30. För befordring av fjärrförbindelsemeddelanden vid krig eller krigsfara gälla särskilda bestämmelser — krigstelegrafreglemente samt i anledning därav utfärdade föreskrifter. Ifrågavarande bestämmelser finnas intagna i särtryck nr 66. *Krigstelegrafreglemente m. m.*

31. Angående järnvägsradions organisation och användning m. m. under krigsförhållanden meddelas särskilda föreskrifter. *Järnvägsradion.*

32. Järnvägs telefon (högtalare, telegraf, radio) må under vissa förhållanden användas av (för) militär transportledning (art. 9: 6) och för rapportering av anfall mot militärtåg (särtryck nr 114 a, bilaga 22). *Telefonens etc. användning av militär m. m.*

Järnvägspersonalen i krig.

33. Några allmänna anvisningar för järnvägspersonalen i krig finnas i bilaga 2. Anvisningarna ansluta sig närmast till den av statens informationsstyrelse på sin tid utgivna broschyren »Om kriget kommer», en vägledning för rikets medborgare i händelse av krig. *Allmänna anvisningar.*

*Bilaga 1.***Bestämmelser angående gränsövervakning
vid krig eller krigsfara.**

Samfärdseln över rikets land- och sjögränser skall övervakas av polis-, passkontroll- och tullpersonal samt militär personal (*gränsövervakningspersonal*).

Gränsövervakningen innefattar dels tillsyn över att gällande föreskrifter i avseende å person- och godstrafiken med utlandet noggrant efterlevas, dels ock övervakning av att underrättelser, vilka kunna vara till men för rikets försvar eller säkerhet (*krigsunderrättelser*), icke överbringas till obehöriga.

Ann. Med krigsunderrättelser avses

dels meddelanden, som avhandla militära eller civila försvarsåtgärder, armé-, marin- eller flygstridskrafter storlek, indelning eller utrustning, förflyttningar, uppehållsorter, strider, förluster och dylikt eller verkan av angrepp mot samhällen;

dels meddelanden rörande militärt viktiga punkter, anläggningar eller förbindelser;

dels meddelanden, som genom sammanställning med andra uppgifter eller på annat sätt indirekt kunna giva upplysningar om krigsoperationerna eller om förhållandena vid stridskrafterna, såsom uppgifter om namn på befälhavare, uppehållsorter för i krigsoperationerna deltagande personal, leveranser till krigsmakten, rekvisitioner för krigsmaktens behov, transporter av alla slag, inkallelse, hemförlovning eller permittering av värnpliktiga, utförande av befästnings-, järnvägs-, väg-, bro-, linje-, vattenfarleds-, förstörings-, minerings- och andra arbeten för krigsmaktens behov, handelsfartyg och deras laster, avlastare och lastemottagare, avgångs- och destinationsorter, avgångs- och ankomsttider samt industrianläggningars kapacitet, tillverkning, tillgångar samt behov och tilldelning av råvaror ävensom skörderesultat;

dels ock andra meddelanden om åtgärder och förhållanden, vilka kunna gagna en motståndare under pågående eller befarat krig.

Såsom meddelanden äro jämväl att anse ritningar, fotografiska bilder och andra avbildningar.

Ansvar för och ledningen av gränsövervakningen tillkommer i varje län *länsstyrelsen*; i fråga om samfärdseln till eller från sådant gränsområde, som direkt beröres av militära operationer till lands, ankommer dock ansvaret och ledningen på vederbörande militära myndigheter. Under länsstyrelsen utövar *landsfogden* (beträffande Stockholm och Göteborg polismästaren) ledningen av och uppsikten över verksamheten. Där förhållandena det påkalla, äger länsstyrelsen förordna särskild person (*gränsövervakningschef*) att inom det område och i den utsträckning länsstyrelsen bestämmer närmast under landsfogden (beträffande Stockholm och Göteborg polismästaren) utöva den omedelbara ledningen av verksamheten.

Då anledning därtill förekommer, må gränsövervakningspersonal verkställa *visitation* av resande jämte av dem medförd egendom, så ock av transportmedel och därmed befordrat gods samt gods, som avlämnats för befordran.

Resande, som misstänkes taga obehörig befattning med krigsunderrättelser eller eljest utöva verksamhet till men för rikets försvar eller säkerhet, må av gränsövervakningspersonal omhändertagas i avbidan på vederbörande myndighets beslut huru med honom skall förfaras.

Ann. Med resande i nästföregående två stycken förstås jämväl befälhavare och besättning å fartyg eller luftfartyg samt personal å tåg eller annat transportmedel.

Gods, som är avsett att införas i eller utföras ur riket, må, där dess befordran anses kunna medföra fara för obehörigt spridande av krigsunderrättelser, av gränsövervakningspersonal kvarhållas i avvaktan på vederbörande myndighets beslut. Så må ock ske, om gods av annat slag obehörigen införas i riket eller kan antagas vara avsett att obehörigen utföras ur riket.

Järnvägspersonalens anmälningsplikt m. m.

Personal vid järnvägarna är pliktig att till närmaste gränsövervakningsmyndighet rapportera sådana förhållanden och iakttagelser, som kunna vara av betydelse för övervakningsverksamheten. Personalen får icke för obehörig yppa något, som avser denna verksamhet.

Järnvägspersonal skall inom sitt tjänstgöringsområde med vaksamhet aktgiva på varje förehavande, som kan innebära illegal person- eller godstrafik med utlandet, spioneri, sabotage eller annan verksamhet till men för rikets försvar eller säkerhet eller förberedelse därtill.

Härvid åligger det järnvägspersonalen bland annat att noggrant uppmärksamma den som på grund av utländska släktskapsförhållanden, ofta företagna resor eller ofta återkommande godssändningar till eller från utlandet eller samvaro med utlänningar eller av annan anledning kan antagas stå i för svenska intressen skadlig förbindelse med utlandet.

Sålunda gjorda iakttagelser samt om dylika förhållanden eljest kunna upplysningar skola ofördrojligen anmälas till gränsövervakningsmyndighet. Anmälan skall därvid i första hand göras till närmaste i gränsövervakningen deltagande polis-, passkontroll-, tull- eller militärpersonal. Om ärendet är brådskande och sådan personal icke kan omedelbart anträffas, skall anmälan göras till vederbörande landsfogde (polismästare) eller gränsövervakningschef eller till vederbörligt högre järnvägsbefäl, som då har att vidarebefordra anmälan till gränsövervakningsmyndighet.

Dylik anmälan bör även göras, då järnvägstjänsteman själv iakttagert eller av resande eller annorledes erhåller kännedom om förhållande, som kan antyda fientlig avsikt, såsom obehörigt utforskande av terräng, vattendrag, hamn, farled eller dylikt, eller att å angränsande farvatten

främmande krigsfartyg eller beväpnade handelsfartyg uppträda eller att främmande luftfartyg iakttagits eller annat förehas, som kan vara av intresse för försvaret.

Då järnvägstjänsteman själv gjort anmälan till gränsövervakningsmyndighet, skall jämväl vederbörligt högre järnvägsbefäl underrättas.

*Bilaga 2.***Några allmänna anvisningar för järnvägs-
personalen i krig.**

1. För alla svenska medborgare gälla i händelse av krig två grundsatser:

Motstånd skall göras i alla lägen.

***Varje meddelande att motståndet
skall uppgivas är falskt.***

2. Civilbefolkningen i egentlig mening har att lojalt rätta sig efter de svenska civila och militära myndigheternas föreskrifter och efter bästa för-
måga lämna dessa myndigheter all hjälp.

Vid beredskapslarm (flyglarm + faran över efter 30 sekunder eller två flyglarm med 30 sekunders mellanrum) skall bland annat luftskydds-
personalen inställa sig på förut anvisade platser, mörkläggning genomföras, radiomottagare inkopplas och skyddsrum iordningställas.

3. För civilbefolkningen i område, som är i svensk hand, gäller som huvudregel: *stanna på er post, lyd order och hjälp till av all kraft!*

Motarbeta panik! Sprid inga rykten! Var på er vakt mot spioner!

Panikartad eller eljest okontrollerad flykt får under inga förhållanden förekomma; den hindrar det egna försvaret och hjälper fienden. Eventuell utrymning anbefalles av myndigheterna och kommer att äga rum *endast* i den omfattning, som är möjlig och lämplig med hänsyn till rikets försvar.

Alla måste vara beredda att hjälpa grannar och andra, som fått sina hem förstörda eller drabbats av andra olyckor eller svårigheter.

4. För civilbefolkningen i ockuperat område gäller bland annat följande:

Gällande krigföringsregler förbjuda fienden att tvinga befolkningen inom ockuperat område att

lämna upplysningar om det egna landets militära förhållanden och försvarsmedel. Dylika upplysningar innebära landsförräderi och skola alltid vägras. Ej heller få svenska undersåtar tvingas att taga del i krigsoperationer, som äro riktade mot vårt eget land.

Inom ett ockuperat område kan fienden avkräva kommuner eller invånare rekvisitioner i natura och arbetsprestationer, dock endast för ockupationsarméns behov. Sådana rekvisitioner kunna ej förvägras, ty fienden kan vid vägran ådöma bestraffningar.

I vad mån våra förnödenheter och tillgångar skola undandragas fienden, antingen genom bortförande eller förstöring, meddelas eventuellt av vederbörande myndigheter. Ha myndigheterna icke meddelat, när motorfordon skola göras obrukbara (t. ex. genom borttagande av batterier och gummiringar), åligger det envar att, om fienden kommer, själv förhindra att motorfordon utnyttjas. Specialbyggda civilförsvarsfordon (t. ex. ambulanser, vissa brandbilar och stegvagnar) skola dock förstöras först efter särskild order. Cyklister skola själva göra sina cyklar tillfälligt obrukbara genom att borttaga viktigare skruvar och bultar, när risk föreligger, att fienden skall kunna bemäktiga sig cyklarna. Skidor skola gömmas undan.

Grundreglerna äro:

Se till att transportmedel eller annan egendom, som kan bli till omedelbar nytta för fiendens stridskrafter, icke oskadd faller i fiendens händer.

Ett segt passivt motstånd skall upprätthållas. (Om järnvägsmateriel, se efterföljande.)

5. *För järnvägspersonalen speciellt gäller i icke ockuperat område principen:*

Drift och trafik skola i det längsta upprätthållas.

Var och en stannar därför på sin post, så länge han kan eller tills han av vederbörligt befäl erhåller order att bortflytta.

Kom ihåg tystnads- och övervakningsplikten!

Se upp med sabotörer! Anmäl ofördröjligen allt misstänkt! Ingrip vid behov!

6. Vid avbrott i telefon- eller telegrafförbindelserna följas de särskilda föreskrifter, som för dylikt fall finnas meddelade (jfr säkerhetsbestämmelserna).

I övrigt skall envar, då överordnads beslut icke kan inhämtas på grund av förbindelseavbrott, handla efter eget omdöme och i den anda, som framgår av dessa anvisningar.

För denna självverksamhet är det av vikt, att vederbörande väl känner till järnvägsförhållandena i krigstid. Läs därför emellanåt över »krigsbestämmelserna» i särtryck etc. och tänk er in i deras tillämpning! Lär er känna igen olika larmmeddelanden! Fråga befälet i tveksamma fall! Gör er beredd!

7. Undanföring eller förstöring i krig av flyttbar järnvägsmateriel (inbegripet vissa handlingar och kassor) samt förstöring av vissa fasta järnvägsanläggningar måste eventuellt tillgripas. Åtgärder i detta syfte äro i samarbete mellan järnvägs- och militärmyndigheterna planerade att ske efter särskild order genom sektions- eller motsvarande befäl.

I fall av synnerlig brådska, då telefon- (telegraf-) förbindelserna icke fungera, kan order om undanföring eller förstöring behöva givas av militär chef på platsen. Undanföring torde då endast kunna ske genom bortbärande av viktigare handlingar, kassor eller dylikt. Så länge förbindelse med vederbörligt högre järnvägsbefäl fungerar, skall om så medhennes order som nu sagts underställas detta befäl för avgörande.

Utan hinder av ovanstående skall stationsföreståndare (motsvarande platsbefäl), därest flyttbar järnvägsmateriel utsättes för överhängande fara att falla i fiendens händer och möjlighet icke finnes att undanföra densamma samt förhållningsorder icke utan tidsutdräkt kan inhämtas från högre

järnvägsbefäl, *låta förstöra materielen*. Finnes militär chef på platsen, skall dock först samrådske med denne.

Det är av vikt att fastställa, att order om förstöring utfärdats *i legitimt syfte* (ej av sabotörer). Därför skall såvitt möjligt kontrolltelefonering ske eller överenskomna »lösenord» eller meddelanden användas.

8. Om järnvägspersonalens undanförande m. m. gäller följande.

Med materiel, som undanföres, sändes i allmänhet personal för materielens omhändertagande. Övrig personal undanföres i den utsträckning, som är möjlig, med beaktande av att intill tidpunkten för förstöring viss personal måste kvarstanna för undanförelsestrafikens och förstöringens utförande.

Personal, som icke hinner undanföras, skall, sedan anbefalld förstöring verkställts, lämna järnvägens område för att icke, om fienden där uppträder, bli under hot tvingad att lämna fackupplysningar eller utföra reparationsarbeten eller dylikt för fiendens räkning. Om inga särskilda direktiv erhållas, skall personalen med till buds stående medel söka sig bakåt mot andra i egen trafik ännu varande bandelar och där anmäla sig till tjänstgöring.

Glöm icke att vid bortflyttning medtaga, gömma eller förstöra personlig egendom och i tjänsten tilldelade effekter m. m., som fienden kan gagnas av (handlingar, verktyg, skidor, cyklar, båtar, signalmedel m. m.)!

Det är möjligt, att — då personalen flyttar enligt ovan — en del familjemedlemmar måste kvarstanna, om nämligen myndigheterna icke anbefallt fullständig utrymning (jfr punkt 3). Personalen får icke taga hänsyn härtill utan skall handla endast med tanke på sina tjänstealliganden.

Om personal skulle komma att befinna sig inom av fienden ockuperat område, måste den på allt

sätt söka vilseleda fienden om sin fackliga kompetens och icke genom sin kännedom om vederbörlig järnvägsanläggning medverka till dess utnyttjande av fienden. Under alla omständigheter skola uniformsemlen eller dylikt avlägsnas och förstöras.

Svenske medborgare, kom ihåg:

Varje angrepp mot rikets frihet och självständighet skall mötas med vapen. Det totala kriget kräver det totala försvaret. Varje meddelande att motståndet skall uppgivas är falskt. Sverige vill försvara sig, kan försvara sig och skall försvara sig.

Om *krigets lagar* m. m. se broschyren »Om kriget kommer» (jfr art. 33).
